

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародної економіки та світового господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Пантелеймонов А.В.

«_____» _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Комплексна фахова практика з міжнародного бізнесу

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань Економіка та підприємництво

напрямок підготовки 6.030503 Міжнародна економіка

вид дисципліни обов'язкова

факультет економічний

2018/ 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
22. 06. 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доцент С.В. Беренда, старший викладач Кошкарьова Є.Л.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародної економіки та світового
господарства
протокол № 9 от 11. 06. 2018 року

Завідувач кафедри міжнародної економіки та світового господарства

_____ Задорожний Г.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету протокол № 9 від
21.06.2018 року

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма комплексної фахової практики з міжнародного бізнесу складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалаврів економіки, міжнародна економіка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузь знань: Економіка та підприємництво
напрямок: 6.030503 Міжнародна економіка

1. Опис навчальної дисципліни

Комплексна фахова практика з міжнародного бізнесу базується на формуванні професійних компетентностей прийняття стратегічних рішень з міжнародного бізнесу українських підприємств, зокрема м. Харкова та Харківської області.

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою комплексної фахової практики з міжнародного бізнесу є формування в майбутніх фахівців потрібного рівня знань і вмінь в сфері бізнес-планування у зовнішньоекономічній діяльності підприємств.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Застосування набутих знань в ході вивчення дисциплін «Економіка підприємства», «Міжнародний економічний аналіз», «Облік і аналіз ЗЕД», «Міжнародний бізнес», «Міжнародний маркетинг» та інш. при складанні бізнес-плану, тобто: визначати ступінь життєздатності та майбутньої стійкості підприємства, оцінювати та визначати можливості зниження ризиків підприємницької діяльності; конкретизувати перспективи бізнесу у вигляді системи кількісних та якісних показників розвитку; оцінювати можливість залучення потенційних інвесторів; розвиток перспективного погляду на підприємство та його робоче середовище.

1.3. Кількість кредитів 4/4

1.4. Загальна кількість годин 120/120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
8-й	7-й
Лекції	
год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
72 год.	12 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
48 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

За результатами проходження практики студенти повинні:

- знати схему розробки бізнес-плану, яка включає в себе певні етапи від аналізу ринку до фінансового плану; типи бізнес-планів, а саме Комерційно-виробничий та Інвестиційний, санації, кредитування; складові фінансової моделі які впливають на прибутковість проекту, слабкі місця та фінансову стійкість.
- вміти вільно проектувати аналітичну та фінансову частину бізнес-плану. Розраховувати цільові показники ефективності бізнес-плану: IRR, NPV; строк окупності інвестиційних вкладень, здійснювати реінженірінг бізнес-процесів для покращення фінансових та економічних показників проекту.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Зміст бізнес-плану визначається типом підприємства, його господарчими функціями та ступенем юридичної самостійності:

- бізнес-план для діючого виробничого підприємства;
- бізнес-план для нового виробничого підприємства;
- бізнес-план для діючих комерційних (торгівельних) підприємств;
- бізнес-план для нових або комерційних підприємств, які реорганізуються;
- бізнес-план для змішаних торговельно-виробничих фірм, асоціацій;
- бізнес-план для цілей приватизації, для входження в спеціальну економічну зону та інші.

Розділ 1. Резюме проекту

Найменування проекту, строки реалізації, цілі проекту, вартість проекту, структура фінансування, об'єми продажу, прибуток, показники ефективності, NPV, період окупності, IRR.

Розділ 2. Маркетинговий план бізнес-проекту

аналіз ринку (стан галузі, аналіз конкуренції, об'єм ринку, профіль клієнтів), маркетинговий аналіз (PEST-аналіз, SWOT-аналіз, аналіз конкурентоспроможності), маркетингова стратегія (продуктова стратегія, обґрунтування ціни, канали продажу, рекламна стратегія)

Розділ 3. Організаційний план

операційний план

організаційно-правова форма власності, система оподаткування, обґрунтування потреби персоналу, методи мотивації кадрів, організаційна структура, штатний розклад, організація охорони праці на підприємстві

виробничий план

прогнозування обсягу випуску(реалізації) продуктів (товарів, послуг), визначення потреби в основних фондах, визначення потреби ресурсів, розрахунок затрат на оплату праці, калькуляція витрат та собівартості

Розділ 4. Фінансовий план

розрахунки стосовно результатів реалізації бізнес-плану (обсяг продажу, прибуток, рентабельність, фінансові коефіцієнти), приводиться план руху готівки, аналіз обігу коштів та плановий баланс, можливі джерела кредитування та його розрахунок, порядок розподілу прибутку, розрахунки Cash flow, IRR, ставки дисконтування, NPV

Розділ 5. Аналіз проекту

Аналіз беззбитковості, запасу фінансової міцності, чутливості проекту, аналіз можливих ризиків та заходи до їх мінімізації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Резюме проекту	10		6			4	10		1			9
Тема 2. Маркетинговий план бізнес-проекту	32		18			14	32		3			29
Тема 3. Організаційний план (операційний план та виробничий план)	24		16			8	24		2			22
Тема 4. Фінансовий план	34		20			14	34		4			30
Тема 5. Аналіз проекту	20		12			8	20		2			18
Усього годин	120		72			48	120		12			108

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Резюме: мета плану; короткий опис бізнесу і його цільового клієнта; витяги з основних фінансових пропозицій	1
2	Мета та завдання: аналіз ідеї; основні напрямки і мета діяльності; характеристика виду економічної діяльності	2
3	Продукт (послуга): ознайомлювальний опис продукції (послуги) і їх застосування; специфіка продукції (послуги), відмінності чи унікальність; технологія і кваліфікація, необхідні у бізнесі; ліцензії/патентні права (у разі потреби); майбутній потенціал продукту (послуги).	3
4	Маркетинговий план <ul style="list-style-type: none"> - аналіз ринку (покупці; конкуренти (сильні і слабкі сторони); сегменти ринку, його розмір та можливості зростання; склад і клієнтури; вплив конкуренції); - маркетингове розміщення (забезпечення конкурентоздатності продукції (послуг) - основні характеристики продукції (послуг) в порівнянні з конкуруючими; - ціноутворення; - схема поширення товарів; - методи стимулювання продажу. 	18
5	План виробництва: <ul style="list-style-type: none"> - розташування приміщень; - обладнання; - схема розповсюдження продукції. 	8
6	Персонал: <ul style="list-style-type: none"> - планування потрібної кількості персоналу; - характеристика персоналу; - методи стимулювання. 	8
7	Детальний фінансовий план (бюджет): <ul style="list-style-type: none"> - собівартість продукції, обсяги продажу, прибутки; - прогнозування обсягу продажу; - оцінка прибутку; - аналіз обігу коштів; - таблиця річного балансу; 	20

	- чиста приведена вартість проекту.	
8	Аналіз проекту Аналіз безбитковості, запасу фінансової міцності, чутливості проекту, аналіз можливих ризиків та заходи до їх мінімізації.	12
	Разом	72

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Резюме проекту	4
2	Тема 2. Маркетинговий план бізнес-проекту	14
3	Тема 3. Організаційний план (операційний план та виробничий план)	8
4	Тема 4. Фінансовий план	14
5	Тема 5. Аналіз проекту	8
	Разом	48

7. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- поточний контроль за темами;
- презентація бізнес-проекту (зараховується як складання звіту з практики).

8. Схема нарахування балів

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (захист результатів практики)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	45	100
10	10	10	15	10		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Господарський кодекс України // Верховна Рада України: від 16.01.2003 № 436- IV.
2. Цивільний кодекс України // Верховна Рада України: від від 16.01.2003 № 435-IV
3. Наказ Фонду державного майна України. Положення про типовий бізнес-план : від 26.05.94. № 301.
4. Барроу К. Бізнес-план: практ. посіб. / К. Барроу, П. Барроу, Р. Браун. – К. : Знання, 2001. – 285 с.
5. Гетало В. П. Бізнес-планування : навч. посіб. / В. П. Гетало, Г. О. Гончаров, А. В. Колісник. – К. : Професіонал, 2008. – 240 с.
6. Должанський І. З. Бізнес-план: технологія розробки : навч. посіб. / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К. : ЦНЛ, 2006. – 384 с.

7. Козловський В. О. Бізнес-планування : навч. посіб. / В. О. Козловський, О. Й. Лесько. – Вінниця : ВНТУ, 2006. – 190 с.
8. Кучеренко В. Р. Бізнес-планування фірми : навч. посіб. / В. Р. Кучеренко, В. А. Карпов, О. С. Маркітан. – К. : Знання, 2006. – 423 с.
9. Македон В. В. Бізнес-планування : навч. посіб. / В. В. Македон. – К. : ЦУЛ, 2009. – 236 с.
10. Покропивний С. Ф. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування : навч. посіб. / С. Ф. Покропивний, С. М. Соболев, Г. О. Швиданенко. – К. : КНЕУ, 2002. – 379 с.

Допоміжна література

11. Бадзим О. С. Удосконалення методів розробки фінансової складової бізнес-плану / О. С. Бадзим // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 12. – С. 79-86.
12. Верба В. А. Проектний аналіз : підруч. / В. А. Верба, О. А. Загородня. – К.: КНЕУ, 2000. – 322 с.
13. Гаврилов А. О. Використання бізнес-планування як інструменту для прийняття інвестиційних рішень / А. О. Гаврилов // Фондовый рынок. – 2009. – № 20. – С. 18-26.
14. Городня Т. А. Економічна та фінансова діагностика : навч. посіб. / Т. А. Городня, І. П. Мойсеєнко. – Л. : Магнолія 2006, 2008. – 282 с.
15. Грабовецький Б. Є Економічний аналіз : навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький. – К. : ЦУЛ, 2009. – 256 с.
16. Губені Ю. Е. Сучасні методи у бізнес-плануванні / Ю. Е. Губені, І. І. Костецька // Економіка АПК. – 2011. – № 6. – С. 90-93.
17. Економіка підприємства : навч. посіб. / [за заг. ред. П. В. Круша, В. І. Подвігіної, Б. М. Сердюка]. – [2-ге вид.]. – К. : Ельга-Н, КНТ, 2009. – 780 с.
18. Економіка підприємства: теорія і практикум : навч. посіб. / [за ред. Н. Г. Міщенко, О. І. Ященко]. – Львів : Магнолія 2006, 2008. – 688 с.
19. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підруч. / О. С. Іванілов. – [2-ге вид.]. – К. : ЦУЛ, 2011. – 728 с.
20. Кіндрацька Г. І. Економічний аналіз : підруч. / Г. І. Кіндрацька, М. С. Білик, А. Г. Загородній. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2008. – 487 с.
216. Когнитивная бизнес-аналитика : учеб. / [под. ред. Н. М. Абдикеева]. – М. : ИНФРА-М, 2011. – 511 с.
22. Круглов Н. Ю. Основы бизнеса (предпринимательства) : учеб. / Н. Ю. Круглов. – М. : КНОРУС, 2010. – 544 с.
23. Ларионов Г. Управление предпринимательскими рисками и бизнес-структурах / Г. Ларионов // РИСК. – 2010. - № 3. – С. 48-51.
24. Патсула П. Дж. Бизнес-план за 30 дней. Пошаговое руководство по успешному бизнес-планированию и началу собственного дела / П. Дж Патсула. – М. : Эксмо, 2008. – 420 с.
25. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом / А. А. Пересада. – К. : Лібра, 2002. – 472 с.
26. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – К.: ЦНЛ, 2007. – 488 с.
27. Ридинг К. Стратегическое бизнес-планирование. Динамическая__система повышения эффективности обеспечения конкурентных преимуществ / К. Ридинг. – [пер. с англ.]. – [ред. В. М. Попов]. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2005. – 320 с.
28. Чаус В. М. Планування діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання : теоретичний підхід / В. М. Чаус // Вісник ЛКА: Збірник наукових праць. – Серія економічна. – Вип. 32. – Львів : ЛКА, 2010. – С. 112-116.
29. Черниш С. С. Економічний аналіз : навч. посіб. / С. С. Черниш. – К. : ЦУЛ, 2010. – 312 с.

30. Чернов В. А. Экономический анализ: торговля, общественное питание, туристский бизнес : учеб. пособ. / В. А. Чернов. – [под. ред. М. И. Баканова]. – [2-е изд., перероб. и доп.]. – М. : ЮНИТИ, 2009. – 639 с.
31. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций : практ. пособ. / А. Д. Шеремет, Е. В. Нечашев. – [2-е изд., перероб. и доп.]. – М. : ИНФРА. – М., 2010. – 208 с.
32. Эрик С. Зигель Пособие ЭРНСТ энд ЯНГ. Составление бизнес-плана / Эрик С. Зигель, Лорен А. Шульц, Брайен Л. Форд, Дэвид С. Карни. – [пер с англ.] – [2-е изд.]. – М. : Джон Уайлн энд Санз, 1994. – 224 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

<http://ovu.com.ua/> - Інформаційний бюлетень «Офіційний вісник України», періодичне видання нормативно-правових актів України.

<http://rada.gov.ua/> - Офіційний веб-портал Верховної Ради України.

<http://www.me.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

<http://dpsu.gov.ua/> - Офіційний веб-сайт Державної прикордонної служби України.

<http://smida.gov.ua> - Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ) або Stock market infrastructure development agency of Ukraine(SMIDA), Офіційний веб-портал.